

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie ze skargi J. G.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem

Sądu Apelacyjnego z dnia 16 stycznia 2008 r., sygn. akt I ACz (...)

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa

przeciwko J. G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 22 kwietnia 2010 r.,

zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 listopada 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) oddała zażalenie,**
- 2) nie obciąża pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego poniesionymi przez powoda.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 25 listopada 2009 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzucił skargę pozwanego J. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 stycznia

2008 r. sygn. akt I ACz (...) w sprawie z powództwa Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa o zapłatę. Ponadto, Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia skarżącego obowiązkiem zwrotu kosztów na rzecz powoda. Sąd stwierdził, że art. 479^{8a} § 5 k.p.c., wskazany przez pozwanego jako podstawa wznowienia postępowania, w związku z utratą jego mocy obowiązującej na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 kwietnia 2009 r., sygn. akt SK 28/08, nie stanowił podstawy prawnej wydania zaskarżonego skargą o wznowienie postępowania orzeczenia. Postanowieniem tym Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie pozwanego wniesione od postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 15 października 2007 r. (uzupełnionego postanowieniem dnia 12 listopada 2007 r.) odrzucającego wnioski pozwanego o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych sprzeciwu od nakazu zapłaty i do wniesienia sprzeciwu oraz odrzucił sprzeciw pozwanego wniesiony od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 sierpnia 2007 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Kaliszu. Tylko postanowienie odrzucające sprzeciw podlegało zaskarżeniu, a rozpoznając zażalenie pozwanego Sąd drugiej instancji jedynie przesłankowo badał zasadność postanowienia Sądu Okręgowego w przedmiocie wniosków pozwanego o przywrócenie terminu. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowiły przepisy regulujące przywrócenie terminu (art. 168 – 171 k.p.c.).

Na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 25 listopada 2009 r., w części odrzucającej skargę o wznowienie postępowania, pozwany wniósł zażalenie, zarzucając naruszenie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Badanie dopuszczalności wznowienia postępowania w sprawie polega zarówno na kontroli, czy wskazane przez skarżącego okoliczności dają się zakwalifikować pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, jak również na ustaleniu, czy wskazana podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. Samo powołanie się w skardze na odpowiedni przepis kodeksu postępowania cywilnego dopuszczający możliwość wznowienia postępowania, na przewidzianej w nim podstawie, nie czyni zadość wymaganiu w postaci oparcia skargi o ustawową podstawę wznowienia. W konsekwencji tego zapatrywania przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu, jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy sprecyzowana przez

stronę podstawa nie zostanie przez sąd stwierdzona (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001, nr 4, poz. 133; z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZ 130/03, niepubl.; z dnia 26 marca 2004 r., IV CZ 29/04, niepubl.; z dnia 31 marca 2004 r., III CZ 13/04, niepubl.; z dnia 22 lipca 2004 r., IV CO 10/04, niepubl.; dnia 19 maja 2005 r., II CZ 41/05, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, niepubl.; z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 40/07, niepubl. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, niepubl.).

Zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. W takim przypadku właściwym przepisem dla wznowienia postępowania cywilnego, zakończonego prawomocnym orzeczeniem, jest art. 401¹ k.p.c. Jakkolwiek w zażaleniu powołano się na naruszenie art. 190 ust. 4 Konstytucji, to nie ulega wątpliwości, że argumentacja skarżącego wiąże się z art. 401¹ k.p.c. jako podstawy wznowienia postępowania w sprawie w związku ze stwierdzeniem w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 kwietnia 2009 r., sygn. akt SK 28/08, niezgodności art. 479^{8a} § 5 k.p.c. z art. 45 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 oraz z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 Konstytucji.

Zgodnie art. 479^{8a} § 5 k.p.c. pisma procesowe złożone w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, które nie mogły otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, wniesione przez stronę reprezentowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa podlegały zwrotowi bez wzywania do ich poprawienia lub uzupełnienia. Sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, sprzeciw od nakazu zapłaty sąd odrzucał.

Według art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Jak zasadnie przyjął Sąd Apelacyjny, wskazany w skardze o wznowienie postępowania art. 479^{8a} § 5 k.p.c. nie stanowił podstawy prawnej wydania zaskarżonego skargą postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 16 stycznia 2008 r. Podstawą prawną tego postanowienia, co wynika z analizy argumentacji prawnej zawartej w jego uzasadnieniu, stanowił art. 504 § 1 k.p.c., według którego sąd odrzuca sprzeciw od nakazu zapłaty w

postępowaniu upominawczym wniesiony po upływie terminu. Przesłanką zastosowania tego przepisu było uznanie przez Sąd Apelacyjny - w ramach kontroli dokonywanej w postępowaniu zażaleniowym na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. – że było prawidłowe stanowisko Sądu Okręgowego odrzucające wnioski pozwanego o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych sprzeciwu oraz do wniesienia tego sprzeciwu. Rozstrzygnięcie o tych wnioskach nastąpiło na podstawie przepisów regulujących problematykę przywrócenia terminu (art. 168 – 171 k.p.c.). W konsekwencji wniesiony przez pozwanego wraz z wnioskami o przywrócenie terminu, sprzeciw od nakazu zapłaty podlegał odrzuceniu z powodu jego wniesienia po terminie, a nie dlatego, że miał do niego zastosowanie art. 479^{8a} § 5 k.p.c. Przepis ten stanowił podstawę wydania postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 12 września 2007 r., którego to postanowienia pozwany nie zaskarżył.

Z tych przyczyn postanowienie Sądu Apelacyjnego w przedmiocie odrzucenia skargi jako niedopuszczalnej należy uznać za trafne. Samo sformułowanie podstawy wznowienia postępowania w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza bowiem, że skarga oparta została na ustawowej podstawie wznowienia.

Wobec powyższego zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. zgodnie z zasadą przyjętą i niekwestionowaną przez strony w zaskarżonym postanowieniu Sądu drugiej instancji, który przyjął, że zastosowanie art. 102 k.p.c. było uzasadnione szczególnym charakterem sprawy.